

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ในสภาพปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี วิทยาการด้านต่าง ๆ ของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันกันมากขึ้นในทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทย การศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสร้างประชากร ให้สามารถขับเคลื่อนประเทศไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงหลักสูตร การศึกษาของชาติให้ทันต่อยุคและสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การศึกษาที่อยู่กับที่ย่อมหมายถึงความล้ำสมัย ไม่เหมาะสม ไม่คุ้มประโยชน์ การปรับปรุงการศึกษาของชาติเพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ในเวทีโลก การศึกษาเป็นเรื่องของการลงทุนที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์แต่ละคน และเป็นการลงทุนเพื่อการอยู่รอดและพัฒนาของสังคม ทั้งนี้ เพราะการศึกษาส่งผลกระทบและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาการและเทคโนโลยี ที่จำเป็นในการทำงานและการใช้ชีวิต เพราะฉะนั้นการศึกษามีความสำคัญและคนไทยทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะได้รับการศึกษา ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 54 ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560 : 14) การศึกษามีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานแก่ครูและนักเรียน ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ” การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ การศึกษาเป็นบริการพื้นฐานและบริการที่สำคัญยิ่ง การศึกษามีบทบาทอย่างสูงในการสร้างและพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ รัฐจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543 : 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวไว้ในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 54 ยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย การศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของเด็กไทยในอนาคต เป็นการศึกษาที่มุ่งเตรียมความ

พร้อมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา (รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. 2560 : 14)

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560ข : 2) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้อย่าง มีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560ข : 3) จากที่กล่าว ข้างต้นเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยจะดำเนิน ได้สำเร็จขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาที่จะต้องบริหารพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ ควรจะนำแนวทางต่าง ๆ มาพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจะต้องเป็นผู้นำนโยบายการศึกษาของรัฐ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยจึงเป็นงานหลัก สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมาย หลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร การบริหาร งานวิชาการระดับปฐมวัย มีความแตกต่างจากการบริหารงานวิชาการในระดับการศึกษาอื่น คือในการบริหารวิชาการในระดับสูงขึ้นไปจะมุ่งเน้นในเรื่องเนื้อหาสาระทางวิชาการ แต่สำหรับเด็กปฐมวัยจะมุ่งเน้นการพัฒนาการและการเตรียมความพร้อมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะศึกษาต่อ ในระดับประถมศึกษาต่อไป (บุญเชิด ชานิศาสตร์. 2556 : 136) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2550 : 208-210) กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ มีดังนี้ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการจัดประสบการณ์ งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมิน งานห้องสมุด งานนิเทศ การศึกษา งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการจัดประสบการณ์

งานประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นต้น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 5-6) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีหลักการจัดการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยยึดหลักการศึกษาระดับปฐมวัยคือ 6 ข้อ ดังนี้ การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก การบูรณาการการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก เป็นต้น หากผู้บริหารสถานศึกษาบางท่านไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนี้อาจส่งผลให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเกิดผลกระทบเสียหายได้ จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการทางด้านการศึกษาปฐมวัยหลายท่าน จึงสามารถสังเคราะห์ขอบข่ายงานวิชาการระดับปฐมวัย ได้ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ

ซึ่งจากที่กล่าวข้างต้นมานี้ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ มีทักษะในการบริหารสถานศึกษา ใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ การสื่อสารของผู้บริหารในการบริหารจัดการงานภายในองค์กร โดยอาศัยทรัพยากรปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาและการวิเคราะห์ของ แคทซ์ (Katz, 1995 : 32) ที่กล่าวว่า การบริหารที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมีเพื่อให้การบริหารได้ผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีอย่างน้อย 3 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิควิธี (Technical Skills) ทักษะด้านมนุษย์ (Human Skills) และทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) จากทักษะทั้ง 3 ด้าน จะเห็นว่ามีผลสำคัญต่อผู้บริหารเป็นอย่างมากผู้บริหารจึงต้องรู้ เข้าใจและนำไปปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ภารกิจทั้ง 4 งานในโรงเรียน ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงข้ามหากผู้บริหารไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจและไม่นำไปปฏิบัติ ประสิทธิภาพของงานก็ด้อยคุณภาพลงไปด้วย สำหรับภารกิจของสถานศึกษา คือ ภารกิจงานทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นภารกิจที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อองค์กร โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าสำคัญที่สุดเพราะเป็นการพัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีคุณภาพโดยตรง อันจะส่งผลให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความสามารถช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญจากการสังเคราะห์ขอบข่ายทักษะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารประกอบด้วย 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านความคิดรวบยอด และทักษะด้านการศึกษาและการสอน จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารการศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสนใจอย่างมาก

เพราะการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ด้านทักษะการบริหารที่ผสมผสาน เพื่อบริหารการศึกษาและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้และเทคนิคการบริหารที่ทันสมัย เรียนรู้ตลอดเวลา พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยอมรับความคิดเห็นของทุกคน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก : 107)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้มีสารสนเทศเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้มีสารสนเทศเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563 จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 82 โรงเรียน จำนวน 239 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. ออนไลน์. 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2563 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 148 คน จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ อำเภอนายายอาม และอำเภอแก่งหางแมว หลังจากนั้นคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของแต่ละอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับสลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

2.1.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์

2.1.2 ด้านเทคนิควิธี

2.1.3 ด้านความคิดรวบยอด

2.1.4 ด้านการศึกษาและการสอน

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร

2.2.2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.2.3 ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ

2.2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา

2.2.5 ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ที่จะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการงานภายในองค์กร โดยอาศัยทรัพยากร ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งได้จากแบบสอบถามของครูผู้สอนในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร เข้าใจและกระตุ้นครูและบุคลากรในสถานศึกษา การประสานงาน การแสดงภาวะผู้นำ การจูงใจหรือชักจูงให้สมาชิกทำงานร่วมกัน การสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้การบริหารสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และการสร้างบรรยากาศความเป็นมิตรและความสามัคคีในหน่วยงาน ให้รางวัลยกย่องผู้ได้บังคับบัญชาในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้จะต้องรู้จักประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา

2. ด้านเทคนิควิธี หมายถึง ความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับวิธีการกระบวนการ การดำเนินงานและเทคนิคต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม รวมถึงความสามารถในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ อย่างชำนาญ แสวงหาความรู้ที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาตนเอง สามารถวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา เพื่อวางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับนโยบายและส่งเสริมให้มีการวิจัย เพื่อนำผลของการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ด้านความคิดรวบยอด หมายถึง ความรู้และความชำนาญของผู้บริหารในการมองเห็นภาพรวมและความซับซ้อนของงานในสถานศึกษา รวมทั้งเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ตนสังกัดกับหน่วยงานอื่น ๆ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถวิเคราะห์ปัญหา งานแผนงาน เพื่อกำหนดนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและพัฒนาเป็นผู้ใฝ่รู้และพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้มาพัฒนาองค์กรอยู่เสมอ มีความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ

4. ด้านการศึกษาและการสอน หมายถึง ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำวิชาการที่ดีและเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถสร้างองค์ความรู้ที่ทันสมัยและนำองค์ความรู้นั้นมาถ่ายทอด แนะนำและให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง

จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมการนิเทศและงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

การบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัย หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อการจัดการเรียน เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เด็กได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นหัวใจสูงสุดของสถานศึกษา โดยมีขอบเขตงาน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ

1. ด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สามารถตอบสนองต่อบริบทของสถานศึกษา พัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก โดยมีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติโดยตรง และเป็นผู้อำนวยการความสะอาดในการจัดกิจกรรม

3. ด้านการพัฒนาและผลิตสื่อ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับครูผู้สอนในด้านการผลิตสื่อและการใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดหาจัดซื้อการผลิตสื่อที่ดีซึ่งเหมาะกับหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา การกำกับ ติดตาม ดูแล ประเมินผล การใช้สื่อเพื่อปรับปรุงการผลิตสื่อ ส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพก่อนประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ถึงสื่อที่มีคุณภาพและวิธีการดูแลรักษาสื่อให้พร้อมที่จะใช้ ประโยชน์ได้ตลอดเวลา

4. ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู ตลอดจนการกระตุ้นให้ครูมีการศึกษาค้นคว้าเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และนำความรู้ไปพัฒนาปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และยังส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเอง โดยให้ครูเข้าร่วมเป็นศึกษานิเทศก์และมีส่วนร่วม ในการใช้กลยุทธ์ร่วมกับเพื่อนครูในการพัฒนาตนเอง

5. ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ หมายถึง การประเมินพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กตามสภาพจริง โดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ได้แก่ การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การสะสมผลงาน เพื่อนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้บรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีการกำกับติดตามและส่งเสริมให้มีการรายงานผลการวัดและประเมินพัฒนาการให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกภาคเรียน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสำหรับเด็กก่อนเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งมีอายุก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนหรือมีอายุระหว่าง 3-6 ปี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยแบ่งเป็นเขตอำเภอเมือง จำนวน 25 โรงเรียน อำเภอท่าใหม่ จำนวน 26 โรงเรียน อำเภอนายายอาม จำนวน 16 โรงเรียน และอำเภอแก่งหางแมว จำนวน 15 โรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ หรือ บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับแต่งตั้งให้บริหารราชการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563

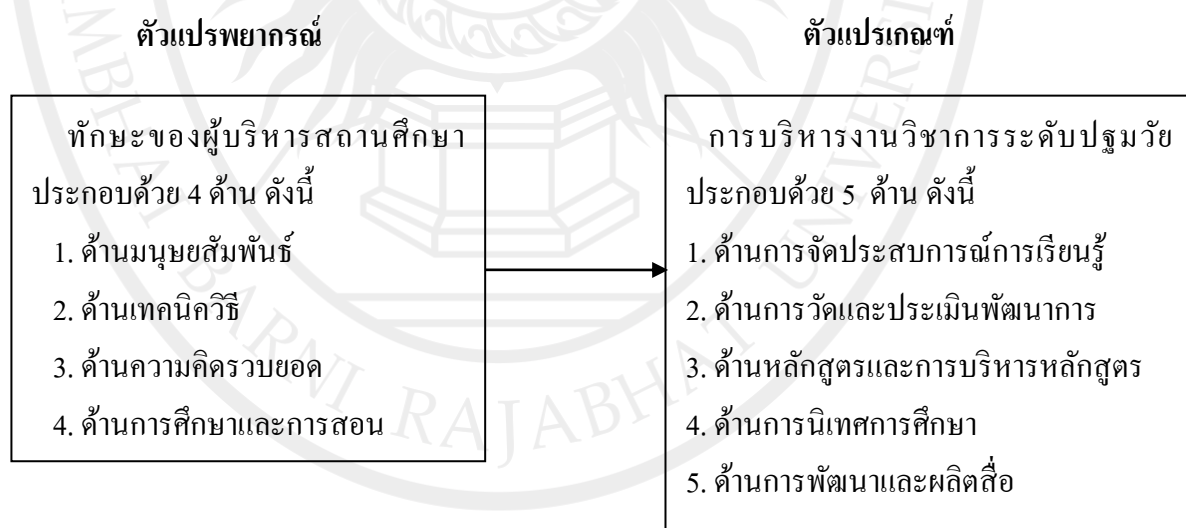
ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการต่าง ๆ ในระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปทักษะการบริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของ จันทรานี สงวนนาม (2551 : 29-30) , พะยอม วงศ์สารศรี (2552 : 57-58) , วิโรจน์ สารรัตน์ (2555 : 3-4) , แพรดาว สนองฝัน และเสาวณี สิริสุขศิลป์ (2557:42-50), พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560 : 39) , แคทซ์ (Katz. 1995 : 31-42) , เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni. 1983 : 119-120) , แฮริส (Harris. 1985 : 33-42), เดรค และ โรว์ (Drake and Roe. 1986 : 30), ไวท์ (Wiles. 1995 : 125) , บาร์ทอลด์ และมาติน (Bartoland Martin. 1998 : 98-99) , ลูเนนเบิร์ก (Lunenburg. 2010 : 6-8) , กริฟฟิน (Griffin. 2013 : 13-15) และงานวิชาการระดับปฐมวัยจาก แฟเบอร์และเชียร์รอน (1970 : 212) , คิมบร็อค และนัเนอริ (1998 : 58) , กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 19) , มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2550 : 208-210) , กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 5-6), ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551 : 9) , สมาน อัสวภูมิ (2551:272-273), ชารี มณีศรี (2552 : 13) , ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 3-4) , กระทรวงศึกษาธิการ (2556: 39-49), รัตนา อินทะชัย และสายทิพย์ ยะฟู (2559 : 329) , กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 25)

จากนั้นนำมาปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี